

**Osman MERT, Ötüken Uygur Dönemi Yazıtlarından Tes – Tariat – İne Us,
Belen Yayıncılık Matbaacılık, Ankara 2009, 334 s., ISBN 978-9944-5006-7-8**

Sema KARAKAYA *

* Yüksek Lisans Ö rencisi, U ak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, U ak – TÜRK YE, E-posta: krky.sm0@gmail.com.

Uygur, Basmıl ve Karluk birli inin yıkt ı Köktürk Ka anlı ının ardından Ötüken’de kurulan ve Kırgız saldırılarına kadar varlı ını sürdüren siyasi birlik “Ötüken Uygur Ka anlı ı”dır. Köktürk Ka anlı ından Ötüken Uygur Ka anlı ına kadar devam eden sürede yazıt diktirme gelene i ortaya çıkmı tır. Tes, Tariat ve ine Us yazıtları da bu gelene in ürünlerindedir.

2009 yılında Belen Yayınları arasında çıkan bu çalı ma, Tes, Tariat ve ine Us yazıtlarının bugünkü durumlarının, epigrafik belgelemelerinin, yazım ve dil özelliklerinin daha önce yapılan çalı malardan da faydalanılarak kar ıla tırmalı bir ekilde verildi i bir eserdir.

Eski Türk dili alanındaki pek çok de erli çalı ması ile tanıdı ımız Dr. Osman Mert, bu çalı masında da teknolojinin bütün imkânlarından yararlanmı ve bizlere Ötüken Uygur Dönemi yazıtlarını görsel bir ölen ile birlikte sunmu tur. Çalı ma hem baskısı hem de tasarımı ile örnek bir çalı madır.

Çalı manın amacı, Ötüken Uygurlarından günümüze ula an sosyal, kültürel, dinî özellikleri belirlemek ve belgelemektir.

Eserin “Giri ” bölümünde, yazarın çalı manın asıl bölümü olarak adlandırdı ı “Ötüken Uygur Yazıtları” ba lıklı kısım bulunmaktadır. Burada Uygur adına ve Uygurların ekonomik, sosyal ve dinî hayatlarına de inilmi tir.

İkinci Bölüm “Ötüken Uygur Dönemi Yazıtları” ba lı ından olu maktadır. Bu bölümde “Ötüken Uygur Dönemi Ka an ve Kumandan Yazıtları”, “Tes Yazıtı”, “Tariat Yazıtı” ve “ ine Us / Moyun Çor Ka an Yazıtı” ele alınmı tır. Yazıtların dil özellikleri titiz bir ekilde incelenmi tir.

Eserin Üçüncü Bölümünde yazıtlarda yer alan kelimelerden olu an “Sözlük” ve “Dizin”e yer verilmi tir. Çalı manın sonunda ise ayrıntılı bir “Bibliyografya” yer almaktadır.

Eserde, Ötüken Bölgesinden resimler ve yazıtların mükemmel görüntüleri bulunmaktadır. Bu resimler eserin içeri ini zenginle tirmi ve bugüne kadar bu konuda yapılan yayınların aksine yazıtların son durumlarını gözler önüne sermi tir. Eserin sonunda bu yazıtların bulundu u bölgeleri göstermek amacıyla bir Mo olistan haritasına da yer verilmi tir.

Yazarı, bu örnek çalı ması ve Türk dünyasına yaptı ı katkılardan dolayı kutluyor, çalı malarının artarak sürmesini diliyoruz.